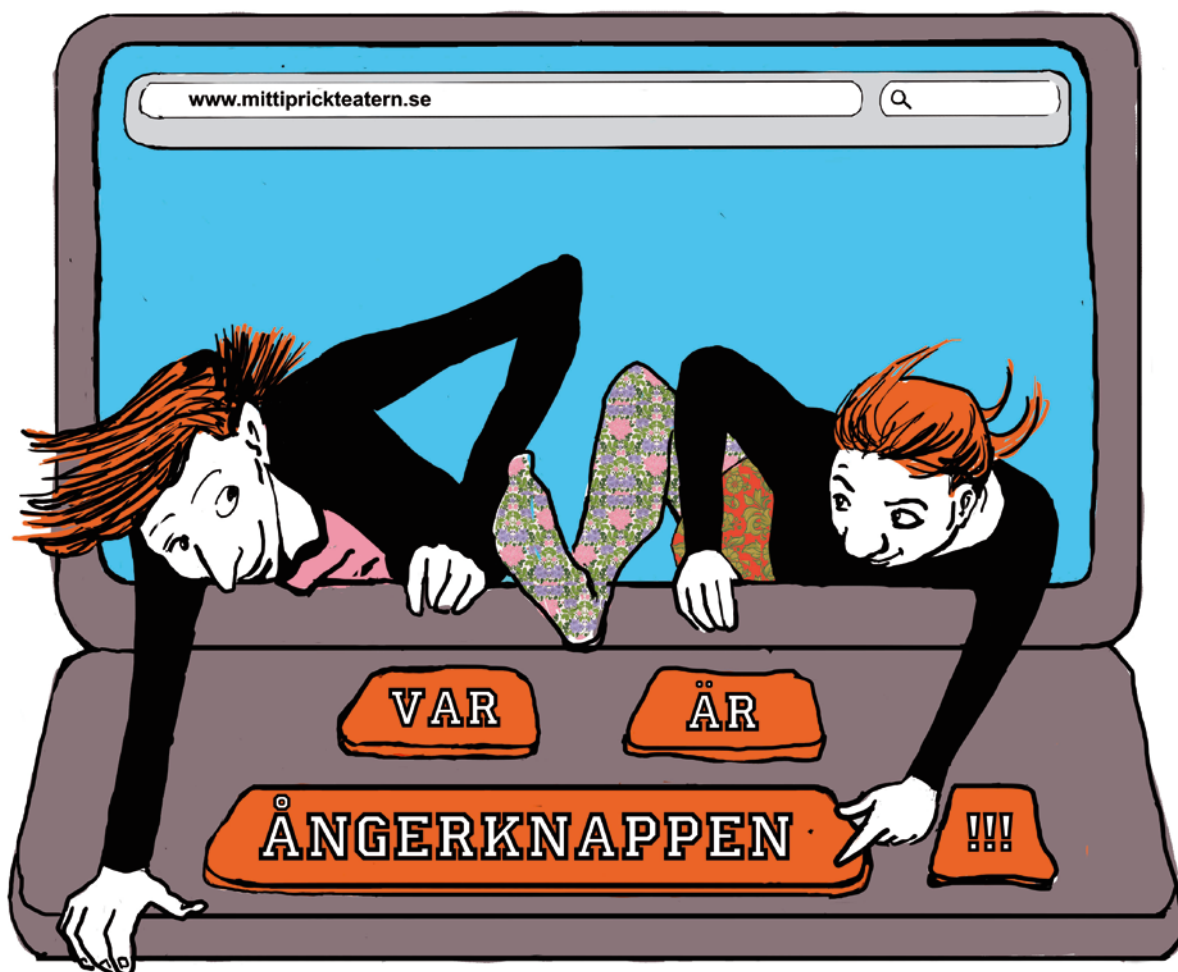

En farsartad pjäs
om säkerhet på
internet

Hej alla lärare!

Snart ska ni se pjäsen **Var är ångerknappen!!! En farsartad pjäs om säkerhet på internet.** Eller så har ni redan sett den, i så fall – hoppas ni tyckte den var bra!

Här är ett antal övningar från Medierådet och Mittiprickteatern som du som lärare kan använda för att förbereda och sedan efterarbeta teaterbesöket. Det är både övningar för klassrummet och uppgifter som barnen kan ta med sig hem och göra tillsammans med sina föräldrar.

Lärarmaterialet innehåller:

- Före föreställningen
- Efter föreställningen
- Verktyg om det unga internet:
  - Dialogkort
  - Abbe-filmer
  - Tips om källkritik

Med i det här paketet finns även Medierådets material:

- Dialogkort om internet
- Tips till föräldrar om dataspel
- Tips till vuxna om barn/unga och mobiltelefoner
- Checklista för mötesplatser på nätet
- Ordlista
- Material om källkritik från Skolverkets Kolla Källan

På Medierådets hemsida kan du ladda ned eller beställa vårt material kostnadsfritt:

www.medieradet.se/Bestall--Ladda-ned/

Anmäl dig gärna till Medierådets nyhetsbrev så får du reda på vad som är på gång, nya rapporter, kommande seminarier, etc. Det kommer ut en gång i månaden. Du prenumererar enklast genom att skriva in din e-postadress på www.medieradet.se (på första sidan, till vänster i en liten grön ruta).

Vi tar gärna emot din respons på lärarmaterialet. I mappen du har fått hittar du en utvärderingsblankett, alla som skickar in den – via webbformulär eller vanlig post – deltar i en utlottning av biobiljetter.

Har du övriga frågor eller synpunkter så mejla oss gärna på info@medieradet.se.

Med vänliga hälsningar,
Medierådet

Före föreställningen

Syfte med förarbetet:

- att öppna upp för olika tankar och associationer inför föreställningen
- att väcka lust, intresse och nyfikenhet för teater
- att påvisa hur viktig publiken är
- att betona att den egna upplevelsen är viktig

Du väljer naturligtvis själv vad du vill berätta om föreställningen innan ni ska se den men vår erfarenhet är att det oftast är bäst att inte berätta så mycket om själva innehållet.

Däremot kan man gärna beröra pjäsens tema och förutsättningarna för föreställningen. Till exempel berätta att detta är en klassrumsföreställning – hur tänker man då om vad man ska få se – låter det tråkigt, spännande eller vad?

Ämnet ”säkerhet på nätet” – ni kan ha en diskussion innan föreställningen om hur eleverna använder datorn, vad de gör på nätet, hur de lärde sig använda en dator.

Man kan berätta om hur en teaterproduktion arbetas fram, om de olika yrkesrollerna på en teater.

Ni kan diskutera att allt man ser på scenen är valt utifrån vad man vill berätta: hur det ser ut, vilken musik det är, vad de gör på scenen etc.

Efter föreställningen

Syfte med efterarbetet:

- att fördjupa upplevelsen av föreställningen
- att gå igenom pjäsens handling och diskutera kring den
- att låta eleverna få tid och utrymme till att bli medvetna om vad de sett

Börja gärna med att diskutera pjäsen – det finns inget rätt eller fel sätt att se på pjäsen, den egna upplevelsen är alltid den rätta.

Att samtala om:

Återberätta pjäsen:

Är det speciella händelser, scener, personer man minns bäst och varför gör man i så fall det?

- Skådespelarna spelade flera olika roller, hur var det tyckte ni?
- Pjäsen avbröts då och då av diskussioner, hur var det tyckte ni?
- Fanns det någon situation i pjäsen som liknade något ni, eller någon ni känner, upplevt?
- Det ni gör på nätet är det något ni pratar med era föräldrar om? Är det något ni diskuterar på skolan?

Bild-, skriv- och dramaövningar:

Att rita:

Att rita och måla bilder från föreställningen är ett fantastiskt sätt att fördjupa upplevelsen.

Vi på Mittiprickteatern får ofta bilder av elever och det är fantastiskt vad de ser och sen förmedlar. Om ni skickar bilderna vidare till oss, vilket vi tycker om, så titta på dem och diskutera dem i skolan först.

Att skriva:

Skriv brev till någon av personerna i pjäsen. Skriv någons dagbok:

- **Mia och Eva**, de två bästisarna från första scenen, hur upplevde de det som hände?
- **Alfons**, han som de påstod kissade på sig, vad skrev han i sin dagbok om det som hände?
- **De två** som chattade med varann men inte riktigt träffades på Lenas café, vad tror ni han eller hon skrev om i sin dagbok?
- **Flickan** som skulle träffa en agent på hans hotell, vad skrev hon om den händelsen? Tror ni hon gick dit?

Att spela:

Heta stolen – en värderingsövning:

Ställ alla stolar i en ring på golvet + en extra stol. Läraren läser olika påståenden, håller man med byter man plats. Håller man inte med eller är tveksam sitter man kvar. Efter att man bytt plats kan läraren fråga någon om varför man valde det ena eller det andra men värdera inte svaren. Det finns inget rätt eller fel och man kan också byta åsikt.

Börja med enkla påståenden, t.ex.:

- jag brukar spela dataspel
- jag chattar ofta
- det är ok att blockera dem man inte gillar
- det är lättare att vara taskig på nätet än öga mot öga
- det är lätt att det sprids osanna rykten på nätet
- det är bättre att skälla ut någon på nätet än öga mot öga
- det är ok att lägga ut bilder på kompisar på nätet
- det är ok att chatta med folk man inte känner

Fyra hörn – en värderingsövning:

Rummets fyra hörn representerar fyra olika svarsalternativ, tre fasta och ett "öppet" hörn för andra alternativ än de som presenteras. Läraren läser en fråga och läser sen upp svarsalternativen. Alla startar samtidigt och ställer sig i det hörn som passar dem. Sen får varje grupp prata om varför de valde just det hörnet. Efter det berättar de för grupperna i de andra hörnen vad de pratat om. Viktigt även här är att det inte finns rätt eller fel och att man när som helst kan byta åsikt.

Du har blivit ovän med en kompis och vill skälla ut henne/honom. Du ...

- messar/mejlar till honom/henne
- söker upp honom/henne och talar ut
- struntar i det och undviker kompisen
- öppet hörn

En hemuppgift kräver att du tar reda på en del fakta. Du ...

- slår upp det i ett uppslagsverk
- googlar på det
- frågar någon
- öppet hörn

Din chattkompis ber dig skicka en bild. Du ...

- skickar en bild
- skickar en bild på någon annan
- skickar en bild och ber att få en av chattkompisen
- öppet hörn

Ett kanonerbjudande: gratis ringsignaler! Du ...

- skickar genast efter
- kollar väldigt noga vad det står, skickar sen eventuellt efter
- frågar en förälder
- öppet hörn

Du kan själv hitta på egna påståenden utifrån pjäsen eller de diskussioner som uppstått.

AVATAR

De flesta uttryck som är med i pjäsen och som rör livet på internet kan nog eleverna bättre än vi vuxna – fråga och lär. Men vi använder ordet **AVATAR** och det kan man ju berätta om. I vår pjäs är Wide och Webba avatarer. De är det i den moderna betydelse ordet har fått – en ställföreträdande person på nätet, en spelfigur. Men ordet är från sanskrit (fornindiska) och betyder nedstigande. Det användes framför allt inom den indiska mytologin och i synnerhet om guden Vishnus nedstigande till jorden och om den gestalt han där antog: en avatar. Idag förknippar man kanske ordet mest med filmen AVATAR som hade biopremiär i början på året, och där är det ju jordmänniskor som antar en annan form – blir avatarer – för att kunna möta folket på den planet de kommit till.

Verktyg om det unga internet

Internet är en central arena för barn och unga när det gäller information, underhållning och socialt umgänge. Ungas liv på nätet ställer höga krav på mediekompetens, dvs. att kunna bedöma vad som är vad i den digitala världen. Bland vuxna finns samtidigt ett behov av kunskap om barns och ungas digitala aktiviteter, för att kunna erbjuda dem rätt stöd.

Skolan är den främsta mötesplatsen för barn och unga. Samtidigt är internet också en betydelsefull mötesplats som speglar barns och ungas vardag. Att förstå och hantera samspillet mellan dessa två arenor är en stor och viktig utmaning för skolan. Vad gör unga på nätet, och hur påverkar detta skolarbetet? Vilka värderingar och attityder finns på nätet, och hur skiljer de sig från skolans värderingar?

Medierådet presenterar här några verktyg för att inom skolan stimulera till dialog och reflektion hos unga om nätets möjligheter och risker, och för att öka förståelsen för barns och ungas aktiviteter på nätet hos lärare, föräldrar och andra vuxna. Verktygen kan användas tillsammans eller var för sig.

Dialogkort om internet

Dialogkort om internet är ett verktyg framtaget av Medierådet för att enkelt och effektivt skapa diskussioner kring barns och ungdomars användning av internet. Använd dem för att utbyta erfarenheter med varandra; i klassrummet, på föräldramöten eller andra dialogtillfällen om ungas liv på nätet.

Det finns fyra kategorier av kort:

- gröna åsiktskort med uttalanden från barn och ungdomar, sorterade i åldersordning för att göra det lättare att hitta passande kort
- blå åsiktskort med uttalanden från vuxna
- röda faktakort med fakta följt av direkta frågor
- rosa frågekort med öppna frågor riktade till barn och ungdomar

Alla kort är avsedda att stimulera till diskussion och inga svar är rätt eller fel utan det är upp till var och en att fundera och sedan själva ta ställning för vad de tycker.

Dialogkorten medföljer lärarpaketet men finns även att ladda ned på Medierådets hemsida: www.medieradet.se/Bestall--Ladda-ned/.

I klassrummet

Sätt klassen i en ring.

Dela ut varsitt kort till eleverna.

Läs ett kort i taget högt och diskutera sedan det som står på kortet.

När ni har diskuterat klart kring ämnet, be eleven bredvid att läsa upp sitt kort för en ny diskussion.

Fortsätt så länge det känns meningsfullt. I bästa fall har diskussionen fått ett eget liv.

Hemuppgift

Eleverna får ta hem de rosa frågekorten med öppna frågor (en eller flera till varje elev) för att diskutera dem med sina föräldrar hemma. Återkoppla i skolan nästa dag.

Abbe-filmerna

Abbe-filmerna är tre animerade filmer på vardera 30 sekunder som handlar om Abbe, en ung, lite obetänksam kille som tar typiska nätbeteenden till den fysiska världen. Filmernas målgrupp är mellanstadiet, en viktig ålder då man börjar mötas på nätet och har många funderingar som behöver diskuteras med en vuxen.

Syftet med filmerna är att uppmanna till reflektion över om/varför man beter sig annorlunda på nätet jämfört med i den fysiska världen. De avslutas med frågan "Hur gör du på nätet?" och kan användas som diskussionsunderlag i klassrummet eller på föräldramötet. Filmerna kan användas tillsammans eller var för sig.

Abbe kommenterar – Abbe stör sig på trängseln i gallerian och i tron om att han kan vara anonym – som många upplever sig vara på nätet – låter han några få veta vad han egentligen tycker om dem. Abbe får dock möta reaktionerna.

Abbe signar upp handlar om att man i registreringen som användare på en sajt eller för en tjänst ofta avskriver sig rättigheter eller godkänner att ens uppgifter används i andra syften.

Abbe bloggar belyser hur man ofta inte tänker på att publicering av personliga texter och bilder på nätet i många fall är tillgängliga för fler än de man egentligen menat att visa dem för.

Länkar till filmerna

www.medieradet.se/Bestall--Ladda-ned/Filmrum/Abbe-kommenterar/

www.medieradet.se/Bestall--Ladda-ned/Filmrum/Abbe-signar-upp/

www.medieradet.se/Bestall--Ladda-ned/Filmrum/Abbe-bloggar/

I klassrummet

Be eleverna värdera följande påståenden. De får ge 5 poäng till det alternativ de tycker är viktigast och 1 poäng till det som är minst viktigt. Inget svar är mer rätt än något annat. När alla gett sina poäng, räkna ihop resultatet och ordna tipsen enligt klassens gemensamma rangordning. Diskutera resultatet. Har ni andra, bättre tips som ni vill ha med på listan?

- inte skriva ditt namn, mobilnummer eller hemadress i ett chattrum eller på en webbplats
- berätta för en vuxen om du stöter på något som gör dig arg eller ledsen
- vara schysst mot andra på nätet
- alltid kolla om information du hittar på nätet är sann
- inte lägga upp bilder på andra på nätet om de inte vill

Hemuppgift

1. Titta på de tre filmerna om Abbe på Medierådets webbplats. Om du skulle göra en film om Abbe, vad skulle den handla om?
2. Sätt dig med dina föräldrar, någon annan vuxen eller något syskon och prova att föra över Abbefilmerna till din/deras mobiltelefon. Följ upp nästa dag i klassrummet.

Tips på källkritik

Hur vet man om det man ser på nätet är sant?

Vem som helst kan lägga ut webbsidor på internet. Bli inte bläst på nätet – var källkritisk!

Läs mer om källkritik på Medierådets webbplats:

www.medieradet.se/Kunskapsbanken/Mediekunskap/Tips-pa-kallkritik/

I klassrummet

Diskutera följande:

1. Finns det reklam på nätet? Hur märker man om något man läser är reklam?
2. Vad tycker ni om att vissa webbplatser säljer er information (namn, ålder, e-postadress osv.) vidare till andra företag som sen skickar e-post eller riktar sin reklam till dig?
3. Hur gör man om man är under 13 år och vill bli medlem på t.ex. Facebook?

Förklara hemuppgiften noga. Diskutera svaren i klassrummet nästa dag.

Hemuppgift

Ta med följande uppgifter och frågor hem att fundera på. Diskutera svaren i klassrummet nästa dag.

1. Gå in på webbplatsen XXX (välj en sida själv). Känner du till den sidan sedan tidigare?
2. Vem har skrivit på webbplatsen? Har du hört talas om personen eller organisationen förut?
3. Är det någon du kan lita på? Har de ett gott rykte?
4. I vilket land ligger den ansvariges huvudkontor?
5. På vilket sätt kan du kontakta xxx?
6. Varför har webbplatsen skapats? Är det för att informera/presentera/propagera/sälja eller underhålla?
7. Vilken målgrupp har webbplatsen?
8. Vad är det för typ av information du får från sajten? Verkar den vara pålitlig?
9. Hittar du andra källor på internet som säger samma sak? Hittar du andra källor som säger tvärtemot?
10. Jämför det du läser på internet med det du redan vet. Fråga din lärare eller någon annan som har koll på internet om du är osäker.

På www.medieradet.se kan du hitta mer material att beställa hem gratis.

Egna anteckningar

[illegible]

Vi hoppas att du har
haft nytta av detta
material! Glöm inte
bort att fylla i
utvärderingen som
medföljer i mappen.

Medierådet är ett kunskapscentrum om barns och ungas medievardag. Vårt uppdrag gäller alla rörliga bildmedier; internet, dataspel, film och tv. Syftet är att stärka barn och unga som mediekonsument, att minska riskerna för skadlig mediepåverkan samt att öka förståelsen för barns och ungas kreativitet och aktiviteter på internet. Medierådet är en kommitté inom Regeringskansliet.

Medierådet

 mittiprickteatern.se